

AVALUACIÓ DE BONES PRÀCTIQUES ASSOCIATIVES AL GRUP D'INVESTIGACIÓ CREA

<u>Avaluació sol·licitada per:</u>	Marta Soler Gallart
<u>Realitzada per:</u>	Jose Fernández Aguado, Psicòleg Col·legiat número 8.175 pel Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya, acreditat com a Psicòleg Expert en Psicoteràpia per la Federació Europea d'Associacions de Psicòlegs. Expert en Grups De Manipulació Psicològica i membre d' ICSA (International Cultic Studies Association)
<u>Objectiu de l'avaluació:</u>	Davant les crítiques rebudes fer una avaluació de bones pràctiques associatives al si del Grup d'investigació CREA
<u>Data de l'exploració:</u>	Mesos de juliol, agost i setembre de 2016

METODOLOGIA I OBTENCIÓ DE DADES.

De la totalitat de 73 membres, que estan al llistat públic de la seva web: <http://crea.ub.edu/index/members/?lang=ca>, he recollit dades de 59 membres. La recollida de dades és mitjançant entrevista individual i/o qüestionari (annex 1) que els envio i em retornen per internet. El procediment habitual ha estat l'entrevista individual després de la recollida de dades mitjançant qüestionari escrit i PAEGS. De les 14 persones de les quals no he recollit dades, 3 no m'han retornat omplerts el qüestionari i l'escala PAEGS (Psychological Abuse Experienced in Groups Scale) que els vaig enviar, (annex 2) i d'11 no tinc dades de contacte. Marta Soler, la directora de CREA, em va dir que la participació en aquesta investigació era totalment voluntària per a tots els membres, i que per tant aquestes últimes 11 persones van decidir no participar.

De les 59 persones (81% dels membres) de les quals he recollit dades, hi ha des de qui està al grup des de la seva creació a d'altres que porten mesos. M'he entrevistat, a més a més, amb tot l'equip directiu actual i el seu fundador i primer director.

De les 59 persones amb qui he pogut contactar, 55 han contestat afirmativament a la següent pregunta *¿Podría hablar con tus padres, hermanos, pareja, etc. si lo considerara oportuno?*, i 4 han contestat No pels següents motius:

- *"mala relació amb alguns i no estan al corrent de les acusacions altres"*
- *"No tengo hermanos ni padre, y ahora creo que no es un buen momento para hablar con mi madre, sufre una enfermedad grave"*
- *"No. No lo considero oportuno"*
- *"Después de nuestra conversación sondeé un poco y no es posible"*

D'entre tots els membres que em van donar l'autorització per parlar amb un familiar extern al grup, vaig elegir parlar amb els familiars de 23 membres, donant més pes als dels membres més

antics, tot i que també als més recents i fins i tot exmembres. Entre aquests familiars, he parlat amb els de la directora, sotsdirectora, secretària, i primer director. En total he parlat amb 27 persones: pare, mare, germà, parella, amic de la infància, de 23 membres.

A més a més, he entrevistat a 7 exmembres.

L'escala PAEGS (Escala de Abuso Psicológico Experimentado en Grupos), la van retornar completada 52 membres. A més, van completar aquesta escala 5 exmembres.

Cal afegir que he intentat posar-me en contacte amb exmembres dels que pels mitjans de comunicació denunciïn maltractament de forma anònima, però no m'ha estat possible localitzar-los. A tals efectes he contactat amb:

- Àlex Caramé, el qual m'ha contestat que al setembre s'ho pensarà i em dirà alguna cosa, ja que ara està de vacances.
- Margarita Barranco: A la qual li he enviat un email i deixat dos missatges al seu contestador. En una tercera trucada es compromet a donar-me hora. Estic pendent.
- Juantxo Domínguez: Parlo amb ell i m'adreça a les dos persones citades a dalt, de les quals em dona els seus telèfons mòbils
- Jaume Trilla: Mitjançant email m'emplaça a tornar a parlar al setembre, donat que està de vacances. Al setembre torno a contactar. Estic pendent de resposta.
- Ana Ayuste: Em pregunta pel motiu de l'entrevista, li dic, i estic pendent de contestació.
- Degana de la Facultat d'economia i empresa: envio email i no rebo resposta
- Degana de la Facultat de pedagogia: em concedeix una entrevista d'una hora.

RESULTATS

De les formes de vida

El 45% dels membres viuen amb parella i/o fills. D'aquests, el 76% ho fan amb no membres i el 24% amb membres

L'11% de membres fan LAT (Living Apart Together): el 8% amb d'altres amics o amigues i el 3% sols o soles

El 9% dels membres viuen sols (sense fer LAT)

El 8% viuen amb els seus familiars

El 7% viuen amb amigues

Del 20% restant em falten dades

De les persones que viuen amb amics o companys de pis (incloent els LAT), el 73% ho fan amb membres de CREA.

Dels llocs de residència

El 38% viuen a diferents barris de Barcelona, altres ciutats o estats

El 31% dels membres viuen als barris contigus de la Verneda i St. Martí

Del 31% restant de membres no tinc dades sobre on viuen.

Els membres viuen en pisos de protecció oficial, pisos de lloguer, tenen hipoteques, etc. No he trobat que hi hagi cap "pis de CREA"

De les Entrevistes amb els familiars

El 100% dels familiars contactats han manifestat tenir una bona relació i estret vincle amb el membre de la seva família pertanyent a CREA

El 100% dels familiars han afirmat que aquest vincle de qualitat s'ha mantingut igual després de que el membre de la seva família entrés a CREA, alguns fins i tot han manifestat que ha millorat

El 100% dels familiars creuen que el grup és beneficiós pel membre de la seva família

De la pregunta: ¿Tu participación en las asambleas, grupos de mujeres, seminarios, etc. es obligatoria?

El 100% de les persones entrevistades han contestat NO

De la pregunta: ¿Alguien de CREA te ha hecho alguna sugerencia sobre cómo vivir tu vida, o con quien tener relaciones?

El 100% de les persones entrevistades han contestat NO

De la pregunta: ¿contribuyes con dinero a CREA?

El 99% de les persones entrevistades han contestat NO. L'1% ha contestat Sí

De la pregunta: ¿CREA te da alguna ayuda económica en algún sentido?

El 100% de les persones entrevistades han contestat NO

De les preguntes adreçades específicament a testimoniar el grau de connexió amb el món extern al grup

¿Eres miembro de alguna asociación, club deportivo, social, ONG, etc? ¿Cuál/es?

El 80% de les persones entrevistades han contestat que Sí, i han donat noms de diverses associacions professionals, partits polítics, Clubs esportius, ONGs, sindicats, etc. no vinculades a CREA. El 20% de les persones han contestat NO

¿Tienes Facebook?

El 94% de les persones enquestades han contestat Si

¿Fuiste a votar en las pasadas elecciones generales?

El 55% de les persones entrevistades han contestat Sí. El 45% ha dit no, per motius diversos com no tenir nacionalitat espanyola o tot i tenir-la trobar-se fora de l'estat o de la localitat en que están censades treballant o fent una estada d'investigació (25%), el 15% no donen cap explicació i el 5% diu per la pertinença a un sindicat anarquista.

¿Estás al tanto de las críticas a CREA de ser una secta?

El 100% de les persones entrevistades contesten Sí

De la pregunta: Dime las tres principales virtudes de CREA

- Solidaridad / Se cuidan las relaciones /Igualdad de oportunidades para todos los miembros: 70%
- Excelencia y Rigor en el trabajo: 60%
- Hacer investigación que sea útil para superar las desigualdades y cooperación con otros agentes sociales para ello: 50%
- La diversidad y pluralidad de sus integrantes: 30%
- La transparencia: 20%
- Coherencia entre lo que se investiga y las actuaciones de sus miembros: 15%
- Libertad en las formas de vida de sus miembros: 15%
- La ética: 10%
- La valentía: 10%
- Sentido crítico: 5%
- Responsabilidad: 5%
- Generosidad: 5%

De la pregunta: Dime tres cosas Negativas de CREA

- No sé decir /Nunca lo he pensado: 25%
- La presión externa que se ejerce en contra: 20%
- Debido al carácter horizontal y participativo, los procesos se ralentizan a veces: 15%
- El entorno universitario rígido que hace que no se pueda promover una democratización del conocimiento real: 15%
- Ser objeto de envidias: 15%
- Somos demasiado condescendientes con quienes nos atacan: 10%
- No hemos construido una imagen corporativa fuerte / Difusión de lo que hacemos: 10%
- En ocasiones vamos un poco a última hora en los plazos de entrega: 10%
- Requiere mucha disponibilidad de los integrantes, cosa difícil para quienes no están becados o ya vinculados profesionalmente de manera estable a la universidad: 5%
- Por el ambiente hostil de la universidad, pienso que se genera un estado de defensa permanente de algunos miembros. En ocasiones es adecuado, otras no: 5%
- En CREA también se ve lo que es común en ambientes académicos: poca tolerancia a las discordancias de las líneas de pensamiento estipuladas: 5%
- Limitación a la hora de coordinarse por estar en lugares distintos: 5%
- Más opciones para participar virtualmente en las asambleas y reuniones: 5%
- Tener dependencia jurídica de la Universidad: 5%
- L'exigència en el treball és desbordant: 5%
- La mayoría de personas somos muy pasionales y nos encanta el trabajo que hacemos. A su vez, no dedicamos o dedicábamos mucho tiempo en prestar atención a las críticas. Y como los acusadores se dedican solamente a eso, pienso que nos ha desbordado un poco la situación: 5%

RESULTADOS DE LA ESCALA PAEGS: (Adaptación Española de la Psychological Abuse Experienced in Groups Scale), de Omar Saldaña (UB), Álvaro Rodríguez Carballeira (UB) y Carmen Almendros (UAM)

La *Psychological Abuse Experienced in Groups Scale* (PAEGS) tiene la finalidad de evaluar la frecuencia con la que una persona experimentó abuso psicológico en un determinado contexto grupal. Se entiende abuso psicológico como la aplicación continuada y sistemática de estrategias abusivas para lograr el sometimiento de la persona al grupo. Las estrategias abusivas recogidas en los ítems de la PAEGS son:

- Abuso emocional: acciones dirigidas a influir en los sentimientos y emociones de la persona, con afán de manipularlos en pro de su mayor sometimiento al grupo.
- Aislamiento: acciones dirigidas a separar o distanciar al miembro del grupo de su entorno de relaciones y espacios significativos, promoviendo su inmersión en el espacio vital del grupo.
- Control y manipulación de la información: acciones dirigidas a seleccionar y manejar la información, incluyendo la mentira y la manipulación del lenguaje
- Control de la vida personal: acciones dirigidas a conocer a fondo la vida personal del miembro del grupo, guiarla e intervenir sobre ella

- Adoctrinamiento en un sistema de creencias absoluto y maniqueo: acciones dirigidas a desautorizar las ideas previas de la persona, inculcándole un sistema cerrado de creencias
- Imposición de una autoridad única y extraordinaria: acciones dirigidas a hacer que el miembro del grupo obedezca y otorgue el máximo poder y reconocimiento de cualidades especiales a una única fuente de autoridad.

Propiedades psicométricas de la Escala

Los autores establecen la Media de corte entre Grupo no abusivo y abusivo en: ≥ 28

La puntuación media de comparación de una muestra española de 269 personas en grupos abusivos es de: 82,2

La puntuación media de comparación de una muestra española de 268 personas en grupos no abusivos es de: 3,9

Referencia:

Saldaña, O., Rodríguez-Carballeira, A., Almendros, C. y Antelo, E. (2016). Adaptación española de la Escala de Abuso Psicológico Experimentado en Grupos (pp. 573-575). En R. Arce, B. A. Amado y M. Vilariño (Eds.), *IX Congreso Internacional de Psicología Jurídica y Forense: Libro de actas*. Santiago de Compostela: Sociedad Española de Psicología Jurídica y Forense. ISBN: 978-84-8408-906-3.

RESULTATS DE L'APLICACIÓ A MEMBRES

52 van contestar.

50 protocols han donat la puntuació: 0

1 protocol ha donat la puntuació: 5

Aquesta persona ha donat la puntuació 1 (Un poco) als següents ítems:

- Me desacreditaban si cuestionaba algun aspecto de la ideología del grupo
- Me hicieron sentir culpable por cosas pequeñas y sin importancia
- Me hicieron creer que el/la líder del grupo tenía una autoridad incuestionable
- Me hicieron ver al líder como una autoridad indiscutible que tenía que ser obedecida
- Me hicieron creer que todo lo del grupo era Bueno y todo lo de fuera era malo

1 protocol ha donat la puntuació: 1

Aquesta persona ha donat la puntuació 1 (Un poco) al següent ítem:

- Hicieron que sintiera rechazo hacia mi vida anterior a formar parte del grupo

RESULTATS DE L'APLICACIÓ A EXMEMBRES.

5 persones (la totalitat de a qui li havia administrat) van completar-ho

4 protocols han donat la puntuació: 0

1 protocol ha donat la puntuació: 3.

ANÀLISI QUALITATIVA DE LES DADES

VARIABLES DE MANIPULACIÓ: Basades en els eixos analitzats per l'escala PAEGS

Aïllament:

- Els membres estan molt connectats amb la família i els seus amics de tota la vida. Els lligams estan molt vius. Ara mateix moltes persones estan estiuant amb la família. Els familiars han dit que veuen entusiasms als seus familiars, i que això els porta a un nivell d'entrega molt gran. Però també diuen que els veuen feliços, i que ells ja abans d'entrar a CREA eren persones entregades als seus estudis.
- El grup suspèn pràcticament totes les activitats durant tot el mes d'agost. Tothom marxa de vacances amb les seves famílies. Els familiars estan al corrent de les activitats dels membres de CREA, i també coneixen a molts altres membres, ja que han visitat les seves cases fent variades activitats.
- La informació crítica amb el grup és molt prominent. I així molt accessible a tothom. No hi ha boicot dins el grup sobre aquesta informació ni intents d'amagar-la als seus membres. Tothom està al corrent de les crítiques al grup, i pràcticament tots els familiars. I això té conseqüències en la salut d'alguns d'ells.
- La xarxa de recolzament familiar i d'amistats està molt present en la vida de tots els membres.
- El grup és obert ja que molts dels seus membres pertanyen a altres grups d'investigació. Per altra banda, altres investigadors foranis col·laboren amb ells.
- El treball i la vida personal conflueixen en un alt grau. Per a un membre del grup, els altres membres no són només companys de feina. Són també amics, encara que el grau d'amistat varia amb diferents membres com és lògic en qualsevol grup. Aquest és un punt que sobresurt molt en el funcionament de CREA, i que tothom al seu sí lloa. Però té riscos de provocar aïllament i/o una distància gran del món que no és del grup.

Control i Manipulació de la Informació:

- Manipulació de la Informació. És complicat manipular la informació si no aïlles a la persona
- Manipulació del llenguatge: *Comunitats d'aprenentatge, Socialització preventiva, Aprenentatge dialògic* són termes molt utilitzats al sí del grup.

Control de la Vida personal.

- Totes les persones han contestat que no s'exerceix cap control sobre la vida personal en les preguntes que s'han realitzat. Les activitats pròpies del grup (assemblees, grup de dones, seminaris) no són obligatoris. Puc constatar això perquè a l'assemblea que vaig anar hi havia 30 persones, menys del 50% del grup
- Control sobre les relacions afectives i la vida sexual: No he comprovat que existeixi, i tothom ho nega. El que passa és que el tema és objecte de la seva investigació, i tenen una posició al respecte, de la qual parlen. Varies persones han reconegut que CREA no obliga ningú a res. El que sí han dit varies persones és que d'aquests temes parlen amb les seves amistats i s'aconsellen entre elles, i que succeeix que aquestes amistats són de CREA, ja que com s'ha dit abans els lligams d'amistats són molt forts.
- Control de les activitats i ocupació del temps: Moltes persones han reconegut que a CREA es treballa molt i amb entusiasme, com ho han fet els seus familiars. L'obtenció de resultats que tenen un impacte social, el reconeixement acadèmic dels seus estudis, són estímuls a això.
- Control sobre l'economia: Tots els membres tenen beques o sous i no són dependents de CREA

Abús

- El nivell elevat de feina té una recompensa en l'adquisició de currículum, que ajuda a adquirir professions amb un grau elevat de reconeixement social i que s'allunyen de la precarietat. Per tant, l'esforç té una recompensa valuosa socialment. Amb aquesta recompensa els membres poden guanyar-se la vida perfectament fora del grup, per a la qual cosa esdevé un instrument útil per a les persones, i no a l'inrevés, com passa en grups abusius. Així aquesta dinàmica no seria abusiva.
- El grup és rigorós i estricte, la qual cosa dóna resultats, com publicacions en revistes d'impacte i obtenció de subvencions per a la realització de projectes d'investigació. Això fa créixer al grup. Algun familiar m'ha dit que el ritme de treball que suposa estar al grup, i de viatjar, és una cosa que creu que el seu familiar no podrà o no hauria d'aguantar molt temps, encara que reconeix que el fa feliç a ell aquest nivell d'exigència.
- Una altra fita del grup és el seu elevat grau d'internacionalitat, amb moltes persones col·laborant estretament amb universitats de prestigi anglosaxones, principalment. Cal dir que el nivell d'Anglès de la majoria dels membres és molt alt, cosa que no és habitual al nostre país, ni tan sols en investigadors postdoctorals.

Adoctrinament en un sistema de creences absolut i “maníqueo”

- Els membres tenen la percepció de pertànyer a un grup especial:
 - per ser coherents amb el que prediquen, cosa que no fan els altres, que utilitzen la doble moral
 - per tenir relacions de companyerisme autèntic i solidaritat entre els seus membres, cosa que no tenen els altres
 - Per estar dins un sistema feudal, quan ells són més avançats, menys Corruptes.
- Poc pensament crític: El grup és poc crític amb sí mateix. Moltes persones no troben cap aspecte negatiu en CREA. D'altres persones sí. Però fins i tot entre aquestes l'autocrítica de vegades no ho és en realitat, com quan es diu que un aspecte negatiu de CREA és la pressió externa que s'exerceix sobre ell. No obstant, hi ha membres que sí fan autocrítica autèntica.
- Per altra banda, es molt probable que les fortes crítiques exteriors afermin el nivell de cohesió intern, i fins i tot l'estar a la defensiva, com una persona membre diu.
- Glorificació de l'endogrup i rebuig de l'exogrup. És relatiu. Les persones del grup estan en d'altres grups e institucions i associacions

Imposició d'una autoritat única i extraordinària

- El poder sembla bastant repartit al grup, i en aquest sentit em sembla bastant democràtic. De fet algunes crítiques tenen a veure amb la lentitud en prendre decisions degut a aquest caràcter assembleari del grup

A més a més, cal afegir la següent dimensió:

Idealisme

El grup te un fort compromís amb el canvi social i amb l'aplicació del que els seus estudis diuen. Això el porta a un alt nivell de proselitisme.

ALTRES PUNTS A CONSIDERAR A PARTIR DE LES ENTREVISTES AMB ELS EXMEMBRES.

Com s'entra i com se surt del grup?

Més de 400 persones han passat pel grup. Així, aquest constitueix instrumental per a la majoria de les persones, i no un fi en sí mateix. Una exmembre em diu que de les persones que estaven amb ella en el seu moment ja no queda cap.

Hi han diferents maneres d'entrar a CREA, però totes semblen bastant naturals, i no gaire diferents de com s'entra a altres grups d'investigació.

De les dades recopilades amb els exmembres amb qui he parlat, he constatat que sortir de CREA és una cosa natural i fàcil. Moltes persones han optat per carreres professionals fora de la investigació i la docència universitària: Treball social, professor d'institut, p.ex. les quals no coincideixen amb les principals ocupacions del CREA, i per tant han optat per sortir del grup. A aquestes persones ningú els ha fet el buit. La relació amb els membres del CREA, que en molts casos és d'amistat, continua essent igual. Per altra banda, persones que van deixar el CREA, de vegades tornen. Així, hi ha una permeabilitat gran entre l'entrada i la sortida, i no hi ha ostracisme per qui marxa. Alguna persona m'ha dit que va marxar perquè no volia anar a estudiar a l'estranger, amb el grau d'exigència que això suposa. Sembla bastant natural la decisió de marxar, i és difícil captar com algú podria no marxar per tenir por.

Els exmembres amb els que he parlat diuen que el grup els va aportar actius que els han permès accedir a feines de qualitat a les que no haurien pogut aspirar. Alguns són adults que han començat a estudiar de grans i han acabat carreres universitàries.

Nota:

Aquesta avaluació està oberta i subjecta a modificació a mesura que pugui parlar amb tots els membres o amb els exmembres que diuen haver estat danyats, i/o tingui accés a l'informe de professionals que han treballat amb aquestes darreres persones.

Tot el que firmo als efectes oportuns,

A Igualada, a 21 de setembre de 2016

Annex 1

Listado de preguntas a miembros de CREA

NOMBRE:

antigüedad en CREA:

¿Dónde y con quién vives?

¿En qué barrio?

¿Tienes pareja? ¿Es de CREA? ¿vives con ella?

¿Tus compañeros de vivienda son miembros de CREA?

¿Tienes buena relación con tu familia?

¿Podría hablar con tus padres, hermanos, pareja, etc. si lo considerara oportuno?

¿Tu participación en las asambleas, grupos de mujeres, seminarios, etc. es obligatoria?

¿Alguien de CREA te ha hecho alguna sugerencia sobre cómo vivir tu vida, o con quien tener relaciones?

¿contribuyes con dinero a CREA?

¿CREA te da alguna ayuda económica en algún sentido?

¿Conoces críticos con CREA? ¿Me puedes decir su nombre?

¿Das tu autorización para que la información que me das conste en el informe, y tu nombre, si fuera necesario (a excepción de la pregunta anterior)?

¿Eres miembro de alguna asociación, club deportivo, social, ONG, etc? ¿Cuál/es?

¿Fuiste a votar en las pasadas elecciones generales?

¿Tienes Facebook?

¿Estás al tanto de las críticas a CREA de ser una secta?

Dime las tres principales virtudes de CREA

Dime tres cosas negativas de CREA

¿Hay alguna otra cosa que me quieras comentar?

Mis datos de contacto son: Jose Fernández Aguado; 663 349 587;
jfernandez@institutpehuen.com